

Kirjoittaja on eversti (evp), joka on harrastanut viestiaselajin historian tutkimusta jo usean vuosikymmenen ajan.

TEKSTI: SEPPO URO

KUVAT: SA-KUVA, ILLICO PERFECTUM, RIIHIMÄEN VARUSKUNNAN HISTORIA I, SUOMEN SODAT VIESTIMIEHEN SILMIN

Jääkäriupseerit viestiaselajin johtajina ja kehittäjinä

Helmikuun 25. päivänä tuli kuluneeksi päivälleen sata vuotta siitä, kun ensimmäiset jääkärit saapuivat koulutettaviksi Lockstedtin leirille Pohjois-Saksaan. Jääkärit olivat keskeisessä asemassa puolustusvoimien viestijoukkoja perustettaessa ja aselajin korkeimmat avaintehtävät olikin miehitetty jääkäreillä aina vuoteen 1954 asti.

Jääkäriliike sai alkunsa marraskuussa 1914 Helsingin Ostrobotnialla pidetyssä kokouksessa, jossa päätettiin ryhtyä toimenpiteisiin Suomen irrottamiseksi Venäjän keisarikunnasta ja tätä varten sotilaskoulutuksen hankkimiseksi suomalaisille sotilaille. Koulutuksen saaminen osoittautui mahdolliseksi ainoastaan Saksassa, joka tammikuun lopulla 1915 lupautui järjestämään 200 suomalaiselle ylioppilaalle 4-6 viikkoa kestävästä sotilaskurssin. Vapaaehtoisten löytämiseksi aloitettiin värväys, jonka tuloksena koulutukseen ilmoittautui 189 miestä. Kurssin luonteen salaamiseksi sitä kutsuttiin aluksi partiolaiskursiksi (Pfadfinder). Elokuun lopulla 1915 saksalaiset suostuivat suomalaisten vaatimuksesta laajentamaan kurssin 2000 miestä käsittäväksi vahvennetuksi pataljoonaksi, jota varten Suomessa aloitettiin uusi värväystoiminta. Syksyn 1915 ja kevään 1916 kuluessa joukkoon liittyikin yli 1500 uutta alokasta. Laajentuneesta kurssista ryhdyttiin käyttämään nimeä Lockstedtin kou-

Kuninkaalliseen Preussin Jääkäripataljoona 27:een perustettiin tiedonanto-osasto 2.10.1917. Vasemmassa reunassa jääkäri Eric Heimbürger.

lutusjoukko. Pataljoonan koulutus oli kovaa, monipuolista ja tehokasta. Siinä otettiin huomioon myös tuoreimmat sotakokemukset. Kouluttajina olivat saksalaiset upseerit ja aliupseerit, mutta heidän apulaisinaan käytettiin myös suomalaisia jääkäreitä. Heitä varten otettiin käyttöön saksankielisiä sotilas-aroja, kuten Gruppenführer, Zugführer ja Oberzugführer. Zugführer oli käytännössä saksalaisen joukkueenjohtajan ja Oberzugführer saksalaisen komppanianpäällikön suomalainen apulainen. Rintamakokemuksen saamista varten pataljoona siirrettiin kesäkuussa 1916 Saksan itärintamalle Kuurinmaalle nykyisen Latvian alueelle. Tässä yhteydessä joukko sai tunnetun nimensä Kuninkaallinen Preussin Jääkäripataljoona

27. Rintamapalveluksen päätyttyä vuoden 1917 keväällä pataljoona siirrettiin Libaun (nykyisen Liepajan) kaupunkiin, jossa sitä ryhdyttiin kouluttamaan tähdäten erityisesti Suomessa odotettavissa oleviin tehtäviin. Koulutuksen painopiste oli tällöin johtaja-, aselaji- ja muussa erikoiskoulutuksessa.

Koulutettavan joukon organisaatio kehittyi miesmäärän kasvaessa. Pfadfinder-kurssiin kuului vain kaksi kiväärikomppaniaa. Pataljoonan ollessa laajimmillaan syksyllä 1917 siihen kuului neljä kiväärikomppaniaa, kaksi konekiväärikomppaniaa, pioneerikomppania, hauptsipatteri, ratsuosasto ja tiedonanto-osasto. Vuoteen 1918 mennessä palvelukseen ilmoittautui kaikkiaan 1897 jääkäriä.

Jääkärien viestikoulutus

Ensimmäiset tulevat viestijääkärit asuivat palvelukseen jo Pfadfinder-kursin alkamispäivänä 25.2.1915. Heidä olivat Eric Heimbürger (1888-1954) ja Väinö Pasanen (1885-1931). Ensimmäisen maailmansodan syttyessä molemmat olivat töissä Saksassa ja rajojen sulkeuduttua he päättivät hakeutua vapaaehtoiseen sotilaskoulutukseen maanmiestensä seuraan. Myöhemmin joukkoon liittyivät myös Lars Homén (1880-1947) ja August Sepper (Sepperi, 1892-1980), jotka maailmansodan syttyessä myös olivat töissä ulkomailla. Vuoden 1915 lopulla ja vuoden 1916 alussa tulevista viestiupseereista joukkoon liittyivät muun muassa Bertel Fallenius (1893-1962), Bertel Petrelius (Perttu Pertamo, 1892-1956), Karl Nyström (1894-1964), Yrjö Tenhunen (1891-1965), Leo Ekberg (1894-1966), Mauno Lindholm (Liesi, 1896-1960), Arthur Stenholm (Saarmaa, 1892-1971), Peter Sladey (1892-1964), Lars Schalin (1895-1962), Ahti Stenlund (Salmikari, 1893-1977) ja Vilho Tornainen (1897-1955). Viestikoulutukseen määrättävissä oli useita insinöörejä ja teknillisten oppilaitosten opiskelijoita.

Jääkäreiden viestikoulutus käynnistyi jo keväällä 1915. Pfadfindereille luennoitiin jonkin verran viestioppia, annettiin puhelinkoulutusta ja pidettiin viittoilulippuharjoituksia. Kurssin laajennuttua syksyllä 1915 puhelin- ja viittoilulippukoulutusta ryhdyttiin antamaan pataljoonan pioneerikomppaniassa. Keväällä 1916 toiminta laajeni niin, että jokaisesta komppaniasta valittiin 4-5 jääkäreä, jotka saivat puhelinkoulutusta kolmena iltapäivänä viikossa. Muuna aikana viestimiehetkin saivat tavallista jalkaväkikoulutusta. Viestijääkäreiden kouluttajina toimivat saksalaisen luutnantin lisäksi myös suomalaiset Gruppenführerit Homén ja Heimbürger. Kun jääkäripataljoona koottiin rintamapalveluksen jälkeen Libahun keväällä 1916, myös viestikoulutus tehostui merkittävästi. Pataljoonassa järjestettiin useita erilaisia viestikursseja, joilla annettiin esimerkiksi puhelin-, lennätin- ja vilkkukoulutusta. Noin kymmenelle jääkärille ryhdyttiin antamaan myös radiokoulutusta Saksan laivaston hallussa olleella Libaun radioasemalla. Ensimmäisten radiomiesten joukossa olivat

Kuninkaallisen Preussin Jääkäripataljoona 27:n viestimiehiä vuonna 1917. Toisena vasemmalla istumassa Arthur Stenholm (Saarmaa) ja neljäntenä oikealla seisomassa jääkäri Mauno Lindholm (Liesi).

muun muassa jääkärit Heimbürger, Nyström, Saarmaa ja Tenhunen. Sähkötyönopeus kohosi parin kuukauden koulutuksella jo 80-100 merkkiin minuutissa. Kurssille järjestettiin myös radioliikenneharjoituksia, joissa käytettiin aluksi Libaun satamassa olleen risteilijä Strassburgin radioasemaa. Syksyllä kurssi sai myös omia kenttäradioita. Myöhemmin syksyllä järjestettiin myös toinen radiokurssi, jolle osallistui noin 20 jääkäreä. Erilaista viestikoulutusta annettiin Libaussa yhteensä noin 70-80 jääkärille. Lokakuun 2. päivänä 1917 viestikoulutetuista jääkäreistä muodostettiin pataljoonan tiedonanto-osasto eli käytännössä pieni viestikomppania. Sen vahvuus oli aluksi 54 jääkäreä. Osaston johtajaksi määrättiin jääkäri Homén, joka tuolloin sai Oberzugführerin arvon.

Viestijääkärit Vapaussodassa

Vuoden 1917 kuluessa lisääntyivät vaatimukset siitä, että jääkäripataljoona tulisi siirtää Suomeen toteuttamaan jääkäreiden alkuperäistä tavoitetta, vapauttamaan Suomi venäläisestä sotaväestä. Esivalmisteluja tähän ryhdyttiinkin toteuttamaan syksyllä. Viestijääkäreistä Saarmaa matkusti

lokakuussa salaa Vaasaan, jonne hän perusti mukanaan tuomansa radioaseman. Tammikuun lopulla hän valtasi Vaasassa toimineen venäläisen radioaseman, otti sen haltuunsa ja sai sen avulla aikaan valkoisen armeijan ensimmäiset yhteydet ulkomaille. Jääkärit Ekberg ja Tenhunen tuotiin yhdessä kuuden muun jääkärin kanssa marraskuussa Loviisan edustalle saksalaisella sukellusveneellä. Mukanaan heillä oli huomattava määrä räjähdysaineita sekä radioasema. Ekberg siirtyi Loviisasta Helsingin Kulosaareen, jonne hän perusti salaisen vastaanottoaseman saaden sen välityksellä tietoja maailmansodan tilanteen kehityksestä. Tenhunen siirtyi ensin suojeluskuntien kouluttajaksi Pohjanmaalle ja myöhemmin Saaraan avuksi Vaasan radioasemalle. Jääkärit Suomeen tuonut sukellusvene UC 57 tuhoutui paluumatkallaan Saksaan.

Jääkäripataljoonan valmiiksi koulutetut pääosat, noin 950 jääkäreä saapuivat Vaasaan 25.2.1918. Heidät jaettiin kouluttaja- ja johtajatehtäviin valkoisen armeijan joukko-osastoihin eri puolille Suomea. Jääkäreille oli suuri järkytys, että sodasta muodostui sisällissota suomalaisten kesken. Maaliskuun alussa annettulla käskyllä valkoiselle armeijalle määrättiin perustettavaksi armeijan ensimmäinen viestijoukko-osasto,

Kenttälennätinpataljoona (KLP). Pataljoonan komentajaksi määrättiin jääkärimajuri Birger Homén. Pataljoonan esikunta ja 1. Komppania aloitti toimintansa Mikkelin työväentalossa 5.3.1918 päällikkönään jääkäriyliluutnantti Eric Heimbürger ja 2. Komppania Jyväskylässä 10.3.1918 päällikkönään jääkäriyliluutnantti Väinö Pasanen.

1. Komppanian yhteyteen perustettiin myös pataljoonan radioasema sekä Kipinälennätinkoulu ("Funkkerikoulu") radiosähköttäjien kouluttamista varten. Kenttälennätinpataljoonan suorituskyky niin henkilöstön kuin välineidensä puolesta jäi kuitenkin vaatimattomaksi. Pataljoona muutettiin jo huhtikuussa tavalliseksi jääkäripataljoonaksi (5. Jääkärirykmentin XV Jääkäripataljoona) ja se osallistui vapaussodan lopputaisteluihin Karjalan kannaksella. Komentajana toimi edelleen majuri Homén, jalkaväkikomppanioiden päällikköinä vänrikki Bertel Fallenius, yliluutnantti Väinö Pasanen ja luutnantti Mauno Liesi sekä konekiväärikomppanian päällikkönä vänrikki Otto Lilja. Parhaiten viestikoulutetuista miehistä muodostettiin kaksi viestiosastoa, joista toinen määrättiin viestitehtäviin Itäarmeijan käyttöön Antrean rintamalle vänrikki Ivar Forssellin johdolla ja toinen Länsiarmeijan käyttöön Tampereelle vänrikki Kosti Eskolan johdolla. Venäjän armeijalla oli Suomessa toistakymmentä kiinteää radioasemaa, jotka venäläisten poistuessa maasta joutuivat vähitellen valkoisen armeijan haltuun. Radisteiksi koulutetut jääkärit ottivat ne haltuunsa muodostaen valkoiselle armeijalle myös kiinteän radioverkon. Yksi radioasema asennettiin rautatievaunuun ja se seurasi Päämajaa sen siirtyessä Vaasasta Seinäjoelle ja Mikkelin.

Jääkärit rauhan ajan viestijoukoissa

Vapaussodan päätyttyä toukokuussa 1918 ryhdyttiin Suomeen perustamaan rauhan ajan armeijaa aluksi maahan jääneiden saksalaisten sotilasneuvonantajien ohjauksessa. Puolustusvoimien kokoonpanoksi muodostettiin kolme divisioonaa ja vuoristoprikaati, vuodesta 1919 jääkäriprikaati. Jokaista johtoporrasta varten perustettiin tiedonanto-osasto eli pieni viestikomppania. Niitä voinee pitää myöhemmin perus-

Puolustusvoimien viestijohtoa neuvottelupäivillä Äänislinnassa maaliskuussa 1942. Eturivissä vasemmalta Mauno Liesi, Veikko Veijola, Eric Heimbürger, Leo Ekberg, Arthur Saarmaa, Rainer Kirjokallio ja Eero Erto. Seisomassa vasemmalta Jouko Pohjanpalo, Walter Alho, Matti Virva, Risto Kare, Antero Muukkonen, Veikko Saura, K. Himberg, K. Lönnroth, Mauno Liukkonen ja A. Rostedt.

tettujen erillisten viestikomppanioiden edeltäjinä. Osastoihin kuului yksi puhelin- ja yksi radiojoukkue. Tiedonanto-osastojen päälliköiksi määrättiin luutnantti Lars Schalin, kapteeni Väinö Pasanen, luutnantti Mauno Liesi ja vänrikki Bertel Fallenius. Joulukuussa 1920 tiedonantovälinekomppanioiksi nimetyt osastot koottiin Riihimäen etukasarmille ja niistä perustettiin jälleen Kenttälennätinpataljoona. Pataljoonan komentajaksi määrättiin jääkärikapteeni Leo Ekberg. Pataljoonan kokoonpanoon kuului neljä komppaniaa, joiden päällikköinä olivat aluksi kapteeni Schalin, luutnantti Paul Eriksson, kapteeni Liesi ja luutnantti Fallenius. Myös pataljoonan muut upseerit olivat aluksi pääosin jääkäreitä. Kapteeni, myöhemmin everstiluutnantti Ekberg toimi pataljoonan komentajana aina vuoteen 1933 saakka. Vuosina 1930-33 pataljoona toimi nimellä Viestipataljoona 2. KLP:n ensimmäinen komentaja majuri Birger Homén toimi Vapaussodan jälkeen pataljoonan komentajana Porin ja Uudenmaan Rykmenteissä sekä Vaasan kutsuntapiirin ja sotilaspiirin päällikkönä vuoteen 1935 saakka, jolloin siirtyi eläkkeelle.

Puolustusvoimien radiotoimintaa varten perustettiin heti vapaussodan

jälkeen Sotalaitoksen Radiolennätinosasto, jonka johtajaksi määrättiin jääkärikapteeni Arthur Saarmaa. Osaston kokoonpanoon kuuluivat raskas kenttäradio-osasto johtajanaan luutnantti Yrjö Tenhunen ja kevyt kenttäradio-osasto johtajanaan luutnantti Karl Nyström. Joukko-osasto toimi osittain Helsingin Katajanokalla, pääosin Santahaminassa. Osastolle oli alistettu myös puolustusvoimien haltuun joutuneet kipinälennätinasemat. Joukko-osaston nimi ja kokoonpano muuttuivat lyhyin väliajoin. Vuonna 1924 siitä tuli Radiopataljoona ja vuosina 1930-33 se toimi nimellä Viestipataljoona 1. Joukko-osaston komentajana toimi koko ajan everstiluutnantti Saarmaa.

Vuonna 1928 yhdestä Kenttälennätinpataljoonan komppaniasta perustettiin Erillinen Kenttälennätinkomppania, joka siirrettiin Viipuriin. Sen päällikkönä toimi jääkärimajuri Eric Heimbürger. Vuosina 1930-33 komppania toimi nimellä Erillinen Viestikomppania.

Vuonna 1934 Santahaminassa toiminut VP 1 ja Riihimäellä toiminut VP 2 siirrettiin Viipuriin ja ne yhdistettiin ErVK:n kanssa suureksi Viestipataljoonaksi. Sen komentajaksi määrättiin everstiluutnantti Saarmaa. Vuonna 1938 joukko-osasto organisoitiin Viestiryk-

mentiksi ja Saarmaa jatkoi sen komentajana talvisotaan saakka.

Kantahenkilökunnan kouluttamiseksi ensimmäisiin tiedonanto-osastoihin ja myöhemmin laajemminkin viestitehtäviin järjestettiin vuodesta 1918 alkaen useita viestiupeeri- ja aliupseerikursseja. Ensimmäinen kurssi alkoi Helsingissä 12.7.1918 kapteeni Pasasen johdolla. Myöhemmin Kenttälennätinpataljoonassa ja Radiopataljoonassa järjestettiin useita samanlaisia kursseja. Kurssien johtajina toimivat esimerkiksi kapteenit Ekberg ja Liesi. Vuodesta 1934 lähtien Viestipataljoonassa ja Viestirykmentissä oli vakinainen viestikurssi kantahenkilökunnan kouluttamista varten. Sen johtajana toimi muun muassa kapteeni Salmikari. Kurssia voi pitää nykyisen Viestikoulun edeltäjänä. Viestikoulutettujen jääkärien lisäksi viestijoukoissa toimi jonkin verran myös muissa aselajeissa koulutettuja jääkäriupseereita ja vastaavasti joitakin viestikoulutettuja upseereita palveli muissa aselajeissa. Useita viestijääkäreitä siirtyi huomattaviin tehtäviin myös ilmavoimissa. Tällaisia olivat esimerkiksi Lars Schalin ja Carl Ahonius. Jääkäriupseerien rinnalle viestijoukkoihin alkoivat vähitellen tulla myös nuoret omassa Kadettikoulussa koulutetut upseerit, jotka perehtyivät tehtäviinsä pääasiassa jääkäreiden alaisina ja siirsivät jääkäreiden tietoutta ja perinteitä eteenpäin. Heistä voidaan mainita muun muassa Aijol Brandt, Reino Hallamaa, Martti Honkasalo, Risto Kare, Olavi Larkas, Veikko Saura ja Matti Virva.

Viestijoukkojen ylimpänä esimiehenä toimi vuosina 1918-20 tiedonantoyoukkojen komentaja, jossa tehtävässä toimi jääkärimajuri Eric Heimbürger. Vuodesta 1921 alkaen kaikki teknilliset joukot alistettiin yhteiseen johtoon ja teknillisten joukkojen komentajaksi määrättiin jääkärimajuri Unio Sarlin, joka oli pioneeriupseeri. Vuodesta 1927 alkaen virkanimike oli teknillisten joukkojen tarkastaja ja Sarlin toimi tehtävässä talvisotaan saakka. Viestialan asiantuntemusta teknillisen tarkastajan toimistossa edustivat vuosina 1928-30 majuri Liesi ja vuosina 1934-38 everstiluutnantti Ekberg. Juuri ennen talvisodan puhkeamista viestiaselaji itsenäistyi ja sai oman johdon, kun everstiluutnantti Ekberg lokakuussa 1939 määrättiin puolustusvoimien ensimmäiseksi viestitarkastajaksi.

Eversti Leo Ekberg toimi Puolustusvoimien viestikomentajana sekä talvi-että jatkosodan aikana. Kuvassa Ekbergin seurassa Karjalan Armeijan viestikomentaja eversti A R Saarmaa ja 5. Divisioonan viestikomentaja majuri Veli-Matti Virva.

Viestiaselajin kehittäjiä

Viestijoukkojen ensimmäiset ohjesäännöt ja oppimateriaali olivat pääosin jääkäreiden käsialaa. Saksalaisia ohjesääntöjä ja opetusmateriaalia suomentamalla ja niitä Suomen oloihin soveltamalla syntyi jo Saksassa viisiosainen "Suomalainen sotilaskäsikirja", josta muodostui puolustusvoimien ensimmäinen ohjesääntö- ja opetusmateriaalikoelma. Kirja valmistui ja painettiin Berliinissä vuonna 1917. Kirjassa käsitellään lyhyesti myös viestitoiminnan perusteita, jonka osan laati Gruppenführer Väinö Pasanen. Aikakauden terminologiasta kertoo luvun otsikko "Koneellinen tiedonanto". Jääkäreiden johdolla käynnistyivät myös suomalaisen viestitaktiikan, viestiliikenteen ja aselajin koulutusmenetelmien kehitys. Jääkäriupseerit Ekberg, Liesi ja Sladey kirjoittivat viestijoukoille ensimmäisen, kaksiosaisen "Puhelinpalveluohjesääntö" vuonna 1921. Pertamo kirjoitti

vuonna 1924 kirjan "Elektroniputki ja sen käyttö radiotekniikassa". Ilmestyesään se lienee ollut eräs ensimmäisistä Suomessa julkaistuista alan teoksista. Unio Sarlin laati vuonna 1926 oppaan "Ohjeita viestittämisestä" ja Peter Sladey sai samana vuonna valmiiksi oppikirjan "Sähkö- ja puhelinoppi viestijoukkoja varten". Näihin aikoihin sotilasterminologia alkoi vakiintua ja viesti-sana yleistyi käyttöön. Ensimmäinen "Viestiliikenneohjesääntö" syntyi vuonna 1934 Mauno Lieden, Unio Sarlinin ja Kosti Pylkkäsen yhteistyönä. Pylkkänen laati ohjesääntöön kaikki viestisalaamiseen liittyneet kohdat saatuaan siihen koulutusta jo jääkärinä Saksassa. Näitä ensimmäisiä ohjesääntöjä ja oppaita täydensivät alan lehdistössä julkaistut lehtikirjoitukset, joita muun muassa Saarmaa, Ekberg ja Liesi kirjoittelivat 1920- ja 1930-luvulla.

Monet viestialalla toimineet upseerit hankkivat jatko-opinnoilla lisäpäte-

vyyttä tehtäviään varten. Esimerkiksi Pertamo suoritti diplomi-insinöörin tutkinnon Karlsruhen teknillisessä korkeakoulussa vuonna 1923 ja Saarmaa ja Tenhunen radioinsinöörin tutkinnon Köthenin teknillisessä oppilaitoksessa vuonna 1924. Näillä opinnoilla oli huomattava merkitys erityisesti radioalan kehitykseen puolustusvoimissa ja koko Suomessa. Monet saivat lisäkoulutusta Sotateknillisen Koulun kursseilla ja korkeimman sotilaskoulutuksen hankkivat Sotakorkeakoulussa Leo Ekberg, Lars Schalin ja Frans Wahlbeck.

Insinööriopintojensa jälkeen Pertamo toimi lyhyen aikaa radioupseerina Suojeluskuntien yliesikunnassa ja Puolustusministeriön insinööriosastossa. Vuosina 1926-41 hän toimi Puolustusministeriön sähkölaboratorion johtajana. Laboratorioista kehittyi vähitellen teollisuuslaitos, joka kehitti ja valmisti suurimman osan puolustusvoimien kenttäradiokalustosta ennen viime sotia. Tenhunen toimi Vapaussodan jälkeen ensin opetusupseerina ja Kipinälennätinkoulun johtajana ja valmistuttuaan insinööriksi Radiopataljoonan teknillisen toimiston päällikkönä. Vuodesta 1927 hän toimi Puolustusministeriön sähkölaboratorion työpajan päällikkönä ja insinöörinä aina vuoteen 1945 saakka. Saarmaa oli radiojoukkojen komentajana keskeisessä asemassa maamme sotilas- ja siviiliradiotoiminnan kehittäjänä. Hänen joukko-osastonsa hoidossa olivat vuoteen 1925 saakka lähes kaikki maamme kiinteät radioasemat ja joukon henkilökunta osallistui monin tavoin niin radioamatööritoiminnan kuin yleisradiotoiminnankin alkuvaiheisiin. Pertamo, Tenhunen ja Saarmaa toimivat kukin oman toimensa ohessa myös sähkö- ja radiotekniikan opettajina puolustusvoimien tärkeimmissä sotakouluissa 1920- ja 1930-luvuilla. 1930-luvun kuluessa puolustusvoimien sekä posti- ja lennätinlaitoksen väliset yhteydet tiivistyivät valtakunnan puhelinverkon kehittämisessä. Tämän johdosta yleisesikunnan ja posti- ja lennätinhallituksen välille asetettiin vuonna 1933 yhteysupseeri. Tehtävässä toimi lähes talvisotaan saakka jääkärimajuri Mauno Liesi. Myös monet siviilitehtäviin siirtyneet jääkäriupseerit tekivät elämäntyönsä viestialalla ja siirsivät sinne kokemuksensa. Erottuaan puolustusvoimien palveluksesta jääkärikapteeni Uuno Aittola toimi Keski-Suomen Puhelin Oy:n

Kapteeni Sutela, kenraaliluutnantti Tuompo sekä jalkaväenkenraali Heinrichs esittämässä onnittelunsa kenraalimajuri Ekbergin 50-vuotispäivänä Mikkelissä 20.7.1944.

toimitusjohtajana vuodesta 1930 aina vuoteen 1957 saakka.

Jääkärit Suomen sodissa 1939-45

Saksaan jääkäriksi lähteneistä tuskin monikaan suunnitteli hankkivansa sieltä elämänikäistä ammattia. Ensimmäisinä Vapaussodan jälkeisinä vuosina puolustusvoimien palvelukseen jäi kuitenkin useita satoja jääkäriupseereita ja -aliupseereita. Määrä hupeni kuitenkin 1920-luvun kuluessa huomattavan osan jääkäreistä siirtyessä siviilitehtäviin. Kun talvisodan joukkoja ryhdyttiin perustamaan syksyllä 1939, palvelukseen kutsuttiin kuitenkin yli 700 jääkäriupseeria ja -aliupseeria. Suurin osa viestiaselajin ylimmistä johtotehtävistä miehittiin jääkäreillä. Päämajan viestikomentajaksi määrättiin everstilutnantti Leo Ekberg ja Päämajan viestitoimiston päälliköksi everstilutnantti Mauno Liesi. Kannaksen Armeijan viestikomentajana toimi everstilutnantti Arthur Saarmaa ja I AKE:n viestikomentajana everstilutnantti Eric Heimbürger. 4.Divisioonan viestikomentaja oli ma-

juri Sepperi, 8.D:n majuri Salmikari ja 11.D:n majuri Torniainen. Viestipataljoona 3:n komentajana oli majuri Falenius ja VP 7:n komentajana kapteeni Paavo Roos.

Lyhyeksi jääneen välirauhan aikana eversti Ekberg toimi edelleen Pääesikunnan viestikomentajana. Muiden jääkäriupseerien tehtävät vaihtuivat usein. Eversti Saarmaa oli ensin maa-voimien esikunnan viestikomentaja, sitten Pääesikunnan erikoistehtävässä hankintoja valmistelemassa ja keväällä 1941 perustamansa Viestikoulun johtajana. Eversti Heimbürger oli II AKE:n viestikomentaja, eversti Liesi III AK:n viestikomentaja ja samalla VP 16:n komentaja, majuri Torniainen VP 2:n ja VP 1:n komentaja, majuri Sepperi VP 9:n komentaja ja majuri Salmikari VP 3:n komentaja.

Samat edellä luetellut jääkäriupseerit olivat vastuullisissa johtotehtävissä myös jatkosodan aikana. Eversti Ekberg jatkoi Päämajan viestikomentajana Mikkelissä ja hänet ylennettiin ensimmäisenä viestiupseerina kenraalimajuriksi 4.6.1944. Eversti Heimbürger toimi Päämajan viestiosasto II:n pääl-

likkänä. Eversti Saarmaa toimi hyökkäysvaiheessa 1941 Karjalan Armeijan viestikomentajana ja eversti Liesi II AKE:n viestikomentajana. Johtoportaita muutettaessa asemasodan aikana Saarmaa toimi Aunuksen Ryhmän ja Liesi Maaselän Ryhmän viestikomentajana. Karjalan Armeijaa palvelle Viestipataljoona 5:n komentajana toimi majuri Sepperi, Viestipataljoona 1:n majuri Torniainen sekä Viestipataljoona 12:n ja 2:n majuri Salmikari. Viestikoulutuskeskuksen päällikkönä toimi koko sodan ajan 1941-44 majuri Fallenius. PM:n viestikorjaamojen johtajana toimi koko sodan ajan jääkärieversti Perttu Pertamo. Kesällä 1944 eversti Saarmaa määrättiin juuri perustetun Kannaksen joukkojen komentajan esikunnan viestikomentajaksi.

Viestijääkärit sotien jälkeen

Jatkosodan päätyttyä syksyllä 1944 puolustusvoimien palvelukseen jäivät viestijääkäreistä enää kenraalimajuri Ekberg, everstit Liesi, Saarmaa, Heimbürger ja Pertamo sekä everstilutnantti Torniainen. Ekberg toimi puolustusvoimien viestitoiminnan johdossa aina vuoteen 1954 saakka, ensin Puolustusvoimien Pääesikunnan viestikomentajana vuoteen 1952 ja sen jälkeen tittelillä Pääesikunnan viestipäällikkö. Eversti Liesi määrättiin uudelleen perustetun Viestirykmentin komentajaksi 4.12.1944 alkaen ja hän toimi tehtävässä vuoteen 1954 saakka. Molempien viestiveteraanien yhteisiä lähtiäisiä vietettiin Riihimäellä vuonna 1954. Ekberg toimi sen jälkeen vielä parin vuoden ajan Puhelinlaitosten liiton yleisen osaston päällikkönä. Hän kuoli vuonna 1966. Eversti Liesi valittiin vuonna 1954 Sako Oy:n sosiaalipäälliköksi, missä tehtävässä hän toimi kuolemaansa saakka vuonna 1960. Eversti Saarmaa määrättiin sodan jälkeen Armeijakunnan esikunnan eli käytännössä maa-voimien esikunnan viestikomentajaksi Lahteen. Hän erosi puolustusvoimien palveluksesta vuonna 1947 toimien sen jälkeen vielä vuoteen 1967 saakka Suomen Radioteollisuusyhdistys ry:n toimitusjohtajana. Hän kuoli vuonna 1971. Eversti Pertamo oli sotien jälkeen Valtion Sähköpajan toimitusjohtajana vuodet 1945-49 ja sen jälkeen Puolustuslaitoksen Santahaminan tehtaan

Eversti Liesi johti Viestirykmenttiä ensimmäisessä sodanjälkeisessä valtakunnallisessa paraatissa, joka pidettiin Helsingissä 4.6.1952.

toimitusjohtajana kuolemaansa saakka vuonna 1956. Eversti Heimbürger oli Puolustusvoimien Pääesikunnan sotasaalistomiston päällikkönä vuosina 1945-47, minkä jälkeen hän toimi Sähkötarkastuslaitoksen tarkastavana insinöörinä Helsingissä. Hän kuoli vuonna 1954. Everstilutnantti Torniainen toimi Kymenlaakson sotilasläänin viestiupseerina vuosina 1944-47, minkä jälkeen hän toimi Viestirykmentin II Pataljoonan komentajana vuoteen 1952 saakka. Hän kuoli vuonna 1955.

Monet jääkäriupseerit vaikuttivat vielä sodan jälkeenkin viestiaselajin henkeen ja perinteisiin. Useat heistä olivat Viestiupseeriyhdistyksen edeltäjän, Viestiupseerikerhon perustajajäseniä. He vaikuttivat Eversti A. R. Saarmaan säätö- ja Viestisäätö- perustamiseen ja olivat käynnistämässä viestiaselajin historian kirjoittamista ja viestimuseon perustamista. He edistivät myös Viestikillan perustamista ja jääkärieversti Saarmaa valittiin Viestikilta ry:n ensimmäiseksi puheenjohtajaksi vuonna 1963. Vaikka jääkärit ovat jo vuosikymmeniä sitten poistuneet keskuudestamme, heidän vaikutuksensa näkyy edelleen monin tavoin viestiaselajin toiminnassa ja perinteissä.

